

Budějovické ekonomické dny: Sociální podnikání a sociální zemědělství

Otto Bureš

Úvodním slovem, ve kterém děkan EF JU Ladislav Rolínek poděkoval zúčastněným a organizátorům akce a s odkazem na Muhammada Yunuse, lareuáta Nobelovy ceny za mír, vyzdvihl významné aspekty sociálního podnikání, zejména aspekt „dělejme vše s radostí“, byl 4. dubna 2016 zahájen druhý ročník semináře Budějovické ekonomické dny na téma **Sociální podnikání a sociální zemědělství**. Širší kontext semináře následně představila Eva Cudlínová vedoucí Katedry regionálního managementu. Promluvila o celosvětové studentské výzvě k pluralitě v ekonomii, ke které se EF JU jako první instituce v Česku připojila ve snaze poskytnout nejen studentům komplexnější pohled na řadu aktuálních celospolečenských otázek, a která dala organizátorům podnět k realizaci semináře, jehož téma, stejně jako loni, vzešlo z řad samotných studentů. V rámci myšlenky propojování teorie s praxí vystoupila na semináři řada odborníků z praxe, kteří se sociálnímu podnikání, resp. zemědělství, každodenně věnují.

Jako první promluvila Jitka Čechová, ambasadorka a konzultantka sociálního podnikání z P3 – People, Planet, Profit, o.p.s., která představila nejen nejobsáhlejší webový portál zaměřený na sociální podnikání www.ceske-socialni-podnikani.cz, ale i vlastní začátky v této oblasti (např. projekt Pracovní sobota, 2009). Posluchači byli v obecné rovině seznámeni s tím, co za sociální podnikání lze považovat a na jakých principech stojí. Právě propojení sociálního, ekonomického, environmentálního a lokálního principu je základem udržitelného sociálního podnikání. Padla i řada praktických informací plynoucích z provozu sociálního podniku – min. 51 % zisku musí být reinvestováno, min. 30 % zaměstnanců musí být z řad osob fyzicky či mentálně postižených, byly uvedeny nejčastější provozní problémy začínajících sociálních podnikatelů apod. Pozitivní je jistě fakt, že sociální podnikání nabízí obrovský potenciál pro stáž studentů, kteří v nich mohou získávat tolik potřebnou praxi a současně skutečně pomoci tam, kde je to zapotřebí. Na závěr byla představena řada příkladů dobré praxe, mezi něž mimo jiné patří i biokavárna Fér Café z Českých Budějovic či Bezbatour – cestovní kancelář zaměřená na klienty se zdravotním postižením.

Dalším řečníkem byl Tomáš Chovanec z Centra pro komunitní práci jižní Čechy, který zdůraznil význam sociálního zemědělství, jakožto aktivity, jež jednak propojuje výše zmíněné principy sociálního podnikání, ale současně také vytváří prostor pro vznik tzv. sociální ekonomiky. Tedy ekonomiky, kde vzniká místo i pro uplatnění pracovníka, jehož aktivita

ekonomicky nedává smysl. Jinými slovy, kde může zaměstnanec pracovat i přes fakt, že si „na sebe nevydělá“. Tento doposud nezvyklý přístup vychází ze základních cílů sociálního podnikání – rehabilitace, zaměstnávání a terapie. Posluchači se také dozvěděli o možnostech financování sociálního podniku či o zajímavých příkladech dobré praxe z oblasti sociálního zemědělství.

Jako další se svým příspěvkem vystoupil Václav Prokop, jenž se například podílel na založení dvou chráněných dílen, pražírny kávy Drahonice či dvou tréninkových kaváren. Během svého vystoupení seznámil posluchače s jejich původním a hlavním motivem, tedy vytvářet pracovní místa pro ty, kdo mají problém se uplatnit. Díky znalosti situace na místním učilišti pro žáky se speciálními potřebami mohl svou snahu pomoci efektivně převést do praxe. I přes nesnadné začátky se jemu a jeho kolegům postupně daří naplňovat heslo VZDĚLAT/SOCIALIZOVAT/ZAMĚSTNAT/GENEROVAT ZISK.

Jako čtvrtá hovořila Iva Černá z Fokus ČB a představila posluchačům obchod L'Skříň boutique. Z kraje poukázala na statistická fakta, kdy průměrně 3 z 10 lidí potřebují minimálně jednou za život psychiatrickou pomoc. Cílem její organizace je pomáhat těm, kteří tuto pomoc potřebují dlouhodobě. S tímto odhodláním se po vzoru holandského systému RECOVERY pustila do sociálního podnikání, nicméně po čase, dle svých slov, zjistila, že sociální služba se nerovná sociálnímu podnikání. V oblasti sociální práce odvádí svou práci skvěle, o čemž jistě svědčí například příprava kartonážní dílny v prostorách firmy Plojhar. V L'Skříň boutique můžete najít second hand oblečení, ale i modely místních návrhářek. Zajímavostí je jistě možnost si za 400 Kč/měsíc zapůjčit čtyři modely oblečení a po měsíci je opět vyměnit za jiné.

Jako zástupce státní správy vystoupil státní tajemník Ministerstva zemědělství a původem agronom Jiří Bakalík. V začátku svého vystoupení vyzdvihl sociální podnikání jakožto nástroj pomoci lidem, kterým dříve, dle jeho slov, nikdo nevěděl jak pomoci, ba dokonce nevěděl, že existují a jaké problémy mají. Promluvil také o možnostech finanční a legislativní podpory, avšak zdůraznil, že primární iniciativa musí přicházet zespoda. Dále vyzdvihl fakt, že „postižení“ lidé nechtějí být nijak litováni, ale chtějí se stát součástí něčeho smysluplného a jsou ochotni tvrdě pracovat.

Další exkurzí do praxe sociálního podnikání byl projev Jiřího Netíka staršího z organizace Pomoc Týn nad Vltavou, který se mimo jiné zasadil o vznik Podpůrného garančního rolnického a lesnického fondu, ze kterého lze čerpat finance potřebné k rozjetí sociálního podniku. Úvodem zdůraznil sedlácký původ celé rodiny a také osvětlil, že hlavním důvodem, proč se od roku 1990 pokouší dávat práci lidem se zdravotním či mentálním postižením, je odkaz sv.

Anežky České, resp. dopisů, ve kterých se dochovaly výsledky její sociální práce. Neměl sice moc peněz na rozdávání, uměl ale hospodařit. Rozhodl se tedy pomáhat tímto způsobem. Dle slov pana Netíka se od roku 1990 podmínky pro sociální podnikání výrazně zlepšily, zejména v oblasti odborného zajištění vhodných podmínek pro zaměstnance. K rozvoji sociálního podnikání se snaží přispět i prostřednictvím průzkumu, jehož výsledkem bude průvodce počátky sociálního podnikání pro každého, kdo bude mít zájem začít sociálně podnikat. Za hlavní však považuje, aby práce měla „zdravou koncovku“, tedy aby z ní měl dotyčný skutečně dobrý pocit. Posluchače seznámil také s některými těžkostmi, které sociální podnikání provází (pochyby okolí, stížnosti apod.), kterými se však nenechá zastavit, čehož důkazem je také snaha vytvořit mapu, s jejíž pomocí by zemědělci mohli najít vhodné zaměstnance v okolí, pokud se rozhodnou pro sociální zemědělství.

Jako poslední vystoupil Jan Moudrý mladší ze Zemědělské fakulty Jihočeské univerzity, který se zaměřuje na rozvoj a vzdělávání v oblasti sociálního zemědělství. V rámci svého příspěvku zmínil vliv transformace, která proběhla v druhé polovině 20. století, na hospodaření, kdy dnes 2 % zemědělských podniků obhospodařují přibližně 60 % půdy, dále rapidní pokles zaměstnanosti v zemědělství či demografický problém – stárnutí populace. Krátký exkurz do praxe sociálního zemědělství v zahraničí posloužil jako úvod pro představení nového oboru Multifunkční zemědělství, který v sobě zahrnuje také sociální zemědělství a měl by být na Jihočeské univerzitě otevřen na podzim 2017. Hlavní náplní by mělo být zejména prohloubení spolupráce s praxí a kvalitní příprava studentů nejen pro oblast sociálního zemědělství. Více se můžete dozvědět na www.socialni-zemedelstvi.cz.

Po závěrečné diskuzi se slova ujal proděkan pro vědu a výzkum EF JU Miloslav Lapka, který poděkoval všem řečníkům, organizátorům a posluchačům a připomněl heslo loňského semináře „jde to i jinak“ ve smyslu možnosti podnikat např. i bez „klasických“ peněz a dovolil si vyslovit možné heslo letošního ročníku „jde podnikat i s jinými“, což označil za win-win-win strategii. Vyhrává sociální podnikatel skrze dobrý pocit z pomoci a smysluplné činnosti pro společnost, vyhrávají samotní pracující, již často dají skrze práci v sociálním podniku svému životu nový smysl a vyhrává také společnost jako taková, protože dlouhodobě začleňuje a učí ty, kteří to potřebují. Cíl, za kterým stojí za to jít, ač překážky mohou být někdy zdánlivě nepřekonatelné.